

Յ Ա Յ Գ Ա Ծ Ա Ղ Ի Կ

Ս Տ Ո Ւ Ե Ր Ա Վ Է Պ

Գ.

(Շար.)

Կ'իջնէր սանդուխներէն: Ոտքերը իրը չէին: Թեթեւցե՞ր էր: Այո՛, բայց հոգին ծանր կուգար թեթեւցած մարմինին: Հարկ էր թեթեւցնել նաեւ հոգին:

Արամեանը մէկ կ'հատիկ էր:

Իջաւ, սպասեց որ դուռը գոցեն իր ետեւէն:

Չգոցուեցաւ:

Այն ատեն ի՞նք գոցեց:

Անցաւ փողոցէն, դարձաւ անկիւնէն:

Միտքը իրը չէր: Քալեց խուսափող երազին հետ: Երբ չխորհեցաւ, մտածումը կառնեցաւ անորոշ բանի մը: Ու Գեղամ չկրցաւ յիշել շատ բաներ: Յուցափեղկին անջեւ տղեղ գտաւ իր ստուերը: Բարկացաւ:

Արամեան ծանր էր այդ առաւօտ: Գեղամ երբ մտաւ ներս, կը քնանար ան:

Ահա Կ'իջնէր սանդուխներէն, դարձացումի զիծ մը աչքերուն մէջ: Գեղամ նշմարեց այդ:

Ըսաւ. — «Գիտէի թէ յիմար ես ինծի պէս, բայց ահա գառամածներու պէս կը քնանաս: Երկու աչքերդ, երկու բուերու բնակարան են: Դէմքդ անուպասիս անապատի է նման: Եւ զիտե՞ս ինչ բանի կը նմանիս: Կը նմանիս լեռնական այծերու:»

Արամեանը ժպտեցաւ:

— «Եւ դուն նման ես այդ այծերը հալածող լեռնականի»:»

— «Այդ ճի՛շդ ըսիր, Արամ...»:»

Արամեանի աչքը թառեցաւ Գեղամի թարթիչներուն: Չհարցուց թէ ինչո՞ւ այսքան կանուխ կուգար իրեն:

Գեղամ, Արամի աչքերուն մէջ տեսաւ ի-

մաստը վերապահ յայտնութեան մը: Ըսաւ.

— «Մօտէ՛, Արամ, ու ես քու դառնուկդ թող ըլլամ: Չսպէ՛ այս լեռնականը ու չղթայէ՛ բառերովդ: Արա՛մ: Դուն դաժանացեալ մըն ես: Քու աչքերդ շատ բան կ'ըսեն ինծի: Յանցաւո՞ր մըն եմ: Կամ թէ յիմար ոճրադո՞րծ մը, որ կուգայ նետուիլ ցանցերու մէջ:

Ու հիմա գիտեմ որ դուն կը սպասէիր ինծի:»

— Կը սպասէի քեզի ու չէի սպասեր որ կուգաս: Դուն խելագար մըն ես, եւ ընկղմեալ մը: Ընկղմեր ես ալիքներու եւ անդունդի մէջ: Դուն զիշեր մըն ես որ կը խարէ ինքզինքը: Դուն երջանիկ մըն ես որ թոյն կը խմէ ու կը զինովնայ: Քու բառերդ քաղցրութիւնով չաղախուած են: Դուն աղջկան հոգի ունիս, արու մարմինի մէջ:

— «Դուն անծանօթ մըն ես ինծի, Արա՛մ:

— «Քեզ կը ճանչնամ փորձառութեամբս:

— «Դուն Արամեա՞նն ես...»

— «Քեզ կը սիրեմ իբրեւ տղայ հոգի: Ալիքները կը տանին քեզ: Քաղցր ալիքներ, նրւիրումի ալիքներ, սիրոյ ալիքներ: Կը սիրէ քեզ, Գեղա՛մ: Բայց դուն վայրենիի հպարտութիւն ունիս, եւ քու սիրտդ բռնակալութեան շնչառութիւնը ունի: Դուն, անոր զէմ, խրտչեցնող շարժումներ ունիս: Ու իր նուիրումը կընայ ըլլալ ըմբոստութիւն, ու արհամարհանքի խորխորատ: Կ'իշխաս խորխորատին մէջ, ու կ'ըլլաս խեղճ, որբ...»

— «Ես կը սիրեմ խորխորատներ, որոնք ոչ մէկ զոհ ունին:»

— «Կ'ըլլաս զոհ, ու կ'իշնաս հասարակ սահմաններու: Քմայքներ ունի ան. պղտիկ անուշ քմայքներ, որոնք քաղցր են իրենց խորքին մէջ, ու հասուն պտուղի չափ համով: Չի՛ բտեր ան թէ ուրիշ՞ կուզան իր քմայքները, ու հրապարտ է իր լուսթեամբը: Դուն չես հասկնար այդ: Կը խորհիս չար խորհուրդներու, զայրազին կը դառնաս, ու կ'ըլլաս կոշտ, աններող: Հոգիիդ մէջ չար ծագիկներ կը բացուին ու կը թունաւորեն քեզ: Կ'ուզես բռնանալ: Ու ան, որ նուիրումի քմայքներ ունէր, կը մոռնայ բոլորը ու կը մոռնայ նաեւ քեզ: Կը ձգէ քեզ մինակ ու անտէր: Եւ յիշողութեան մէջ կը փակէ քու զերեզմանը:»

— «Ես խորունկ եմ գիշերներու պէս, ու պտուղներս մեղրախորիսն ունին»:»

— «Հոգեբան կը դառնաս: Կը կորսնցնես դուն քեզ: Ու ես կը վախնամ քու աչքերէդ:»

— «Սոսէ՛, Արամ: Ու բառերդ անուշ պիտի ըլլան աչքերուս մէջ: Մի՛ մոռնար որ վարպոյրը փակ է, ու մենք չենք խօսողները:»

— «Չեմ նախանձիր, Գեղամ: Կ'ուզեմ որ չտարուիս ստուերներէ: Ըլլաս անշիջելի ճրագ: Հոգիդ զեղեցիկ բոց մըն է: Դուն այդ բոցին պէտք ունիս: Մի՛ ձգեր որ սպառի ան: Դուն քաղցր սատանայ մըն ես: Կը չափազանցեմ՞...: Բայց չե՞ս ուզեր որ խօսիմ այս ձեւով:»

Կը հալածես խորհուրդներ, ու կրնաս իյնալ խորունկը խորհուրդներուն: Դուն փափուկ հոգի ունիս, թէեւ աչքերդ կ'ըսեն թէ կրնան առիւծ դառնալ...:»

— «Աղատապրէ՛ լեզուդ, ու խօսէ աւելի պայծառ:»

— «Ըսի ու կը կրկնեմ: Մի՛ սպառիր: Գեղեցիկ բոց մըն ես դուն: Գանձարան մըն ես, որ պէտք է մնայ փակ: Մի՛ դրաղիր քմայքներով: Որովհետեւ անոնք որքան ալ անուշ ըլլան, դուն անվարժ ես ու կը խրաչիս: Մի՛ յանձնուիր փոթորիկներու, եւ մի՛ ունենար փոթորիկներ: Սիրէ՛ ծոմապահութեամբ, ու թող որ ըլլաս անտարբեր՝ հոգիի ալեկոծութիւններուն: Դուն երիտասարդ ես դեռ: Ու ես բաւական մեռած: Կը սիրես զիս, չէ՞, ու կը հաւատաս թէ չեմ բանտարկեր քեզ՝ քու մէջ: Չեմ ուզեր մշուշ ձգել աչքերուդ: Անոնք աղամանդ են: Բայց չեմ ուզեր նաեւ որ դուն չիմես երազային տեսիլներ...:»

— «Կը սիրեմ քեզ, Արամ: Ու կ'ըսեմ որ կենդանիի պէս կ'ապրիս:»

— «Կ'ապրիմ կենդանիի՞ պէս: Ու կը հաւատամ որ քեզմէ երջանիկ եմ, ու խաղաղ է հոգիս:»

— «Քու երջանկութիւնդ այս աշխարհէն է...:»

— «Կ'ապրինք այս աշխարհին վրայ...:»

— «Վարպոյրը՝ բացիր, Արամ: Ու բառերդ ամբոյս կը հոտին:»

— «Մի՛ արհամարհեր ամբոյսը...:»

— «Անիկա անդիտակից, խեղճուկ արարած մըն է: Փոքրիկ բան մը: Կաղապար չափուած հոգիներու եւ միտքերու:»

— «Մի՛ հեղներ ամբոյսին փորձառութիւնը...:»

— «Ապրեր եմ, իբրեւ թէ հաղար տարի ապրած ըլլայի...:»

— «Պատըէրը կ'ապրի քու մէջ: Ես կը վախնամ քու աչքերէդ, Գե՛ղամ: Ըսի որ չարհամարհես ամբոյսը: Անիկա զօրութիւն մըն է, եւ կեանք մը:»

— «Կեանքը ա՛ն է որուն սահմանները կարելի չէ տալ բառերով:»

— «Ես քեզի կեանքէն խօսեցայ...:»

— «Դուն խեղճ, ժու՛կա՛լ ծերուկ...:»

— «Դուն զեղեցիկ բոց մըն ես, որ կը շարժի հովերէն: Տարօրինակ աճաղարանք մը ունիս բարկութեանդ մէջ: Ու այդպէս զայրազին կը խօսիս: Անքնական բան մը կը դառնայ խելաղար, սանձարձակ...:»

— «Կ'ունենամ բռնակալի ցանկութիւններ: Արամ, մի՛ մեղադրեր խօսակցութեան այս ձեւը: Ուրհեցայ որ առանձին եմ, ու այս բոլորը մտածումէս միայն կ'անցնին: Դուն բսիր որ փակ է վարպոյրը: Ու ես քեզ ալ գոցեցի վարպոյրի տակ: Աւելորդ էիր խօսակցութեան մէջ: Կ'ուզէի թեթեւալ յիմարութիւններով: Ու հիմա կը մեկնիմ: Կրնաս մոռնալ զիս: Ու կ'ուզեմ որ մոռնաս, որովհետեւ մտիկ չբրի քեզի, ու արդէն մոռցայ ինչ որ ըսիր:»

Գ.

— «Ըսիր որ ըլլամ ծոմապահ ու չըլլամ անհանդարտ: Ըսիր որ ըլլամ այսպէս, որովհե-

տեւ եւ բռնակալ մըն եմ ու կը խենդեցնեմ նրա խրուող հոգիները: Թէ չեմ հասկնար քմայքէ, ու կ'ըլլամ ըմբոստ, անիրաւ: Իրաւունք ունիս, Արամ: Ըսիր որ չսպառեմ զեղեցիկ բոցը հոգիիս: Այդտեղ ալ իրաւունք ունիս, որովհետեւ հիմա մոռցած եմ քեզ ու բառերդ միայն կը յիշեմ: Դուն հանդարտ ես նման հանդարտութեան: Ահա թէ ինչո՞ւ կը չորնայ հոգիդ, ու այդպէս ծերացած կը խօսիս: Խլո՞ւրդ...»:

Խորհեցաւ ինքն իրեն: Այդ Գեղամն էր, որ չիմացաւ թէ կ'անցնէր Ժամը: Անցաւ ինք: Խանութներ փախան իրմէ, ու փողոցը օձեր փախցուց ոտքերուն տակ: Գեղամ չնշմարեց այդ, որովհետեւ կը զիտէր այլ բան: Ճառագայթ մը ինկաւ զլիսարկին: Վռնտուեցաւ, բայց եկաւ դարձեալ: Անցաւ հրապարակէն: Հասաւ տուն: Չմտաւ ներս: Տունը նայեցաւ իրեն ու զարմացաւ: Գեղամ այնքան խիստ նայեցաւ այս անգամ, որ տունը չհամարձակեցաւ խօսիլ ու հարցնել: Փեղկերէն մին զսպեց իր յանդիմութիւնը, ու զարնուեցաւ պատին: Գեղամ այդ ալ չտեսաւ:

Քովէն ծանօթ մը անցաւ:

Գեղամ երկու բառ ըսաւ:

Ծոնց բերանը: Շտկեց: Ժպտեցաւ ու կորտուեցաւ: Իրիկուն էր ու համբաներուն վրայ մարդ չկար:

×

Գիշեր: Երբ մարդերը անծանօթ են իրարու, ու մահը կը թափառի անտառներուն մէջ: Գեղամն էր:

— «Այս գիշեր հոգիս պարապ անհուն մըն է, ու կ'ուզէ լեցուիլ քեզմով: Կ'ուզէ որ դուն ըլլաս մենաշնորհ: Ըլլաս բանտարկուած հոգի ու չըլլաս բազմաշեւ սիրող: Ամփոփուիս եւ ըլլաս զանձարան փակեալ: Պարտէզ փակեալ՝ ուր հոգիս պիտի ըլլայ թռչող սրբութիւն: Կ'ուզեմ որ դուն ըլլաս բարի ու չունենաս քրմայքներ: Ըլլաս բարի նուիրում, ու ըլլաս քաղցր ողջակէզ: Չնայիս անցորդներուն, ու չհնաոտես իմաստներ: Մի՛ չափեր հոգիները, ու եղիր անտարբեր, կոյր...: Մի՛ ըսեր չաքար բանը՝ անծանօթ հոգիներուն: Ու հարուածէ՛ զանոնք: Մի՛ ըսեր որ լոյս մըն ես դուն, որուն պէտք է նային մոլորեալ հոգիներ: Եղիր տա-

ճարներէ կախուող լոյսի պէս, ու կախուէ միայն ի՛մ տաճարէս: Աղօթող չկայ հոն, ու դուն ի՛մ միայն պիտի ըլլաս: Ա՛խ, տե՛ս թէ որքան զեղեցիկ է գիշերը մեր վրայ: Այս գիշեր դուն նման ես սաղմոսի էջերուն ու ես կը վախնամ որ կը մսիմ, եթէ կարդամ քեզ: Եւ դուն նման ես բառերուս, որոնք քու չունչդ ունին...»:

— «Դունեքս փակ են, ու չըթուեքս մեռած: Դուն նման ես զահաժառանգ զօրականի, ու ձայնդ աղաչանք կը բուրէ: Բայց ո՞ւր է արգէն, ու ես կը վախնամ այդ աչքերէն ուր զեղեցիկ բոց մը կայ: Գրեւ էի, թէ դուն աննման դաւակ ես: Շփացա՛ր: Ինչո՞ւ համարձակ ես, ու բառերդ թեթեւ կը կշռեն: Դուն նման ես գիշերի, որուն մէջ զայրոյթի խօսքեր կան, եւ որ լոյսին կը բացուի: Ու ես գիշեր մըն եմ: Կը հասկնամ բառերը որոնք գիշերին մէջ անուշ կուզան աչքան, եւ որոնք թոյնի պարկեր կը կրեն: Վախցիր ինձմէ, Գեղամ: Կրնամ սիրել քեզ, ու չսիրել՝ երբ կ'ուզես որ ըլլամ պարտէզ ու զանձարան փակեալ: Զայրոյթը կը խեղդէ քեզ հիմա, ու դուն կը նայիս, անվախ: Կ'ուզեմ որ աչքերդ զեռին ինչան, ու ես բարձրացնեմ զանոնք թանկազին բանի պէս»:

— «Գիտէի թէ դուն բացառիկ նուիրուող մը, ու բացառիկ չար մըն ես, բայց չէի գիտեր թէ սէրդ ալ այդպէս է: Դուն աւելի մեծ ես քան ինչ որ ես: Դուն քեզմէ բարձր, ու քեզմէ վտանգաւոր ես»:

— «Նման եմ գիշերի, որ կը բռնկի կայծով մը...»:

— «Գիտէի թէ կ'ըլլաս իշխանուհի աննւիրող: Հոգին ազատագրէ՛ մարմինէն, ու ըսէ՛ ինձի թէ ի՞նչ բանը կը սիրես իմ մէջ»:

— «Եթէ հարցնես թէ ի՞նչ բանը կը սիրեմ, պիտի ըսեմ թէ չեմ սիրեր քեզ»:

— «Սո՛ւտ կը խօսիս դուն: Նման ես ստախօս սիրահարի»:

— «Զափէ՛ լեզուդ, ու ձգէ՛ որ անով չափեմ իմինս: Դուն հոսանքին նետուած զոհ մըն ես: Եւ այսքան շուտ կը հարցաքննես զիս: Ո՞վ ես դուն, եւ ո՞ր աշխարհէն կուգաս»:

— «Զեմ հասկնար քու բառերդ, ու ինկած եմ շանթի տակ: Կուգամ քեզի: Բայց թէ ո՞ր աշխարհէն կուգամ, եւ թէ ո՞վ եմ, չգիտեմ այդ: Այդ դուն ալ մի՛ գիտնար»:

— «Թափառակա՛ն մըն ես դուն»:

— «Ա՛ն որ քեզի համար մոռցաւ իր անունը»:

— «Մոլորեալ մըն ես դուն...»:

— «Ա՛ն, որ քու անունդ լսեց ու եկաւ լեցուելու անով: Բայց կ'ըսեմ քեզի: Մի՛ չարհարեր այս տղան որ եկաւ լեցուելու քեզմով: Որ հաւատաց թէ անհասանելի ես դուն, եւ կը չափուիս անհունին չափով: Որ ըսաւ թէ սիրտ չունիս դուն: Եւ որ յանդիմեցաւ սիրտ չինել քեզի, ու մտնել անոր մէջ»:

— «Եւ դեռ կ'ուզես հո՞ն մտնել»:

— «Դուն կախարդ մըն ես որ սիրտ կը մարէ: Որ չի գիտեր թէ ո՞վ է այս անուշ տղան: Կ'ուզեմ որ դուն ըլլաս փակեալ պարտէզ, եւ պտուղ արդիւնեալ: Ու պէ՛տք է որ ըլլաս այսպէս, քանզի իմ կամքս է...»:

— «Դուն մուրացիկ մըն ես, որ սէր կը մուրաս սպաննալիքով...»:

— «Կ'ատեմ քեզ...»:

Մեծցաւ, լայնցաւ ու իջաւ: Գեղամի կուրծքն էր այդ: Այնտեղ ինկան հիւանդադին ցաւեր: Նախանձ, ջղապարտութիւն, խելագարութիւն: Գեղամ սիրեց այդ ցաւադար փոթորիկը: Ինկաւ անոնց մէջ, ու ըսաւ թէ կրնայ չսիրել ալ: Մոռցաւ իր երջանկութիւնը: Խորհեցաւ խենթութիւններու: Ուզեց որ չմնայ զիշերին մէջ, ու վերջանայ տեսարանը: Ըսաւ.

— Դուն կին չե՞ս: Ու բոլոր կիները ունին քու խմորէզ: Դուն անոնց մէջ մէկ հատիկ ես: Աննման: Բայց կի՛ն ես...»:

— «Կին մը, որուն եկար հաղորդուելու եւ սրբուելու համար»:

— «Կ'ատեմ քեզ...»:

— «Եթէ ճշմարիտ է քու բանքը, կը սիրեմ քեզ...»:

— «Դուն մարդասպան մըն ես, որ կը սիրէ մեռցնել վերջ»:

— «Քու մէջ լայնցող մահը, իմ մէջ նոր սէր կը ծաղկեցնէ քեզի համար...»:

— «Դուն մահափճիւ մըն ես...»:

— «Կը համբուրեմ բերանը՝ որ այդ բառը դառաւ»:

— «Ու դուն նման ես խարերայ սիրահարի»:

— «Ձեմ խարեր քեզ: Ու ըսի ինչ որ ճշմարիտ է»:

— «Դուն կ'երազես զիս երբ գիշեր է: Կը խորհի՛ս՝ երբ կ'անցնիս ճամբաներէ, ու կը սիրես զիս, երբ առանձին ես սիրտիդ հետ»:

— «Կը մոռնամ քեզ, երբ կը բաժնուիմ քեզմէ»:

— «Դուն վա՛տ մըն ես»:

— «Ձեմ վիրաւորուիր այդ խօսքէն»:

— «Դուն պոռնիկ մըն ես»:

— «Որուն կը ցանկաս առհամարհանք մոռնալով: Մոռնալով զայրոյթդ եւ իշխանութիւնդ, ու բերելով մաքրութեանդ մրուրը»:

— «Կ'ուզեմ փրկել քեզ»:

— «Փրկէ՛ հողիդ»:

Գեղամ փնտռեց իր հողին ու չգտաւ: Փոթորի՛կ... Հողին մնացեր էր հո՛ն, ուր փորձեր էր զայրոյթին կայծը ձգել: Ու ան անդրդուելի կը մնար: Իր մէջ մեծցող զայրոյթը կոտրեց ամէն բան: Սէր, ատելութիւն, արհամարհանք: Մոռցաւ երեքն ալ ու չխորհեցաւ: Միտքը մնաց պարապ: Ո՞վ էր յանցաւորը: Ի՞նք, որ լուծեց կապանքը ու իշխան դարձաւ, թէ ա՛ն որ ժխտեց իր յանդգնութիւնը: Ու հիմա, խորհիլ թէ մեծ մըն է Ան, ու հաւատա՛լ թէ կը չափուի անհունով: Այդ փոթորիկ մըն էր, որ իր մէջ մեծցուց ու լայնցուց կոհակներ: Ինկաւ մտածումէն, ու կախուցաւ պատի անկիւնէն: Անկիւնը չխօսեցաւ իրեն: Խօսեցաւ ի՛նք, ու պատասխանեց ինք.

— «Ըսի թէ մեծ հողի մըն եմ ես, որ կրնայ իր մէջ հողի մը պահել, փակել: Որ զօրութիւնը ունի բանտարկելու եւ կապանքելու: Որուն խօսքը պատգամ է: Որուն բառերը բանակներ կը շարժեն: Ու հիմա: Ու հիմա, այս սենեակին մէջ կրնամ ըսել ես ինծի: Հրաժարէ երազանքէդ ու նետուէ Արամեաններուն: Նետուէ՛ ամբոխին՝ որ բարի՛ է, դառնո՛ւկ...: Ու թող հիմա ալեկոծիմ, փոթորկիմ...: Ու հիմա թող գան տանիլ զիս այս անորոշ սրտիանքէն: Թող ըսեն որ յիմար մըն եմ ես, որուն անունը կարելի չէ հասկնալ: Թող ձգեն զիս բաց դաշտի վրայ, որ ճարակի՛մ, ճարակի՛մ...»:

Չարունակեց:

Մոռցաւ զայրոյթը: Անոր յիշատակը յիշեցուց իրեն արցունք ու պոտիկ բաներ:

Տառապեցաւ, ու մնաց լուռ:

Չայրացաւ իր անունին :

Չարունակեց : Ինկաւ մութ ճամբաներուն :

ՕՐ ՄԸ. — Ըրաւ հաշուեկշիռը սիրոյ իր պատմութեան :

Ու պէտք էր իյնալ երէկին մէջ : Երէկը դժուար համաձայնեցաւ որովհետեւ ծանր էր, ու հարկ էր վերցնել կախարիչը :

Գեղամ չգիտէր թէ հա՞րկ էր վերցնել : Շուարեցաւ իր տարտամ խոռվքին մէջ : Հայհոյեց անծանօթին : Ու ասոր համար չգործածեց խոշոր բառեր : Անծանօթը ճանչցաւ զինքը, որովհետեւ երբ Գեղամ կը խորհէր, անիկա որոշ կը դառնար իր մտածումին մէջ :

Կախարիչը կ'իյնար ու Գեղամ կը տեսնէր խորունկը : Այնտեղ իջաւ դատապարտեալ ծառայի պէս : Լեզուն փակուած էր : Սոսեցաւ միտքով, բայց մտածումը սպառնաց ջնջուիլ : Ինկաւ տաժանքի մէջ : Օրօրուեցաւ վայրկեանի անդիտակցութիւնով, ու զգաց նիհար դող մը իր սահմանումին մէջ :

Ինկաւ աթոռի վրայ : Նո՛յն աթոռն էր : Ան ճգաց, այս անգամ ողբերգակ դարձած : Գեղամի աչքին մէջ լոյսի դիմ մը ճառագայթեց : Գտեր էր ա՛յն, որուն խօսակցութեան պէտք ունէր :

— «Ու ես թշուառական մըն էի որ բռնացաւ, սպառնաց : Ու չգիտցայ անո՛ւնը աշխարհին՝ որ բացուեւ էր ինծի, իր ստուերներով, զիշերներու զովութեամբ : Ու այսօր հեռացեալ երազ մըն է ան, որուն ցանկա՞մ թէ չցանկամ, չեմ գիտեր : Ըսաւ թէ օր մը կրնայ զիս ատել, որովհետեւ շատ մօտ էր սիրոյ սահմաններուն : Ու այսօր, ու այսօր գիտեմ թէ երազ չկայ, ու պէտք է ըլլալ նիւթապաշտ ծառայ : Ու այսօր կը զգամ թէ հոգեզէն եմ, ու մարմինս պիտի ըլլայ կեր՝ զերեղմանի որդերուն : Ու այսօր, կը վախճամ մահու անունէն :

Պիտի ուզէի որ ան ըլլար դարձեալ այն չար կախարիչը, որուն յանդգնութիւններուն համարձակեցայ սահման որոշել : Որուն բռի թէ պէտք է ըլլալ պարտէզ փակեալ, ու բարի՛ բարի՛ հոգի : Հոգի առանձնացեալ ու մենաւոր : Լեցուեւ էր ան ատելութեամբ : Սպառնացի : Օրերու մէջ տարի զայն հասարակ բառերու : Եւ որովհետեւ անոնց համը չէր առեր ան, թունաւորուեցաւ ու դարձաւ հասարակ իր հոգիին առջեւ՝ որ սահմանն էր իր գոյութեան :

Թշուառակա՛ն... : Ինչո՞ւ փակեցի սիրող չար-թունքներ, ու չհասկցայ բարբառը որ անկէ բխեցաւ միւռոնի պէս... : Պիտի ուզէի որ ըսէին ինծի թէ դաւաճան մըն եմ, որ պէտք է մուրացկանութիւն փորձէ : Ու այսօր : Ու այսօր անդարձ են վայրկեանները : Ահա զիշեր կ'ըլլայ արդէն, ու ես գիր մը չգիտցայ իր անունէն : Ահա ճրագներ : Ոչ մէկը բացուեցաւ ինձմէ ներս : Աչքերուս մէջ կը զգամ կուրու-թիւն, եւ հոգիիս մէջ՝ ալքող կրակ : Հոգիս խոնաւ ներքնուղի մըն է, ուրկէ կ'անցնին դալարումներ, խելագարութիւններ : Ու գիտեմ, ու գիտեմ որ զո՞ւր է այս հաշիւը : Այսօր փակեր են միտքս դադարի մէջ, ու խորհուրդս սահմանափակ է : Մտածումս հասարակ ու չեղ, որովհետեւ բացակայ է անոր ներկայութիւնը : Ըսաւ թէ ես նման էի փակուած մեհեանի, չփորձեց սակայն դրան առջեւ ըլլալ աղօթող : Ինկաւ աչքերուս : Հոգիս հալածական էր դարձեր : Չարացաւ, որովհետեւ չհասկցայ իմաստը իր չարժումի նրբութիւններուն : Օ՛ր, սոսկալի էր անոր չարութիւնը : Կոհակներ ինկան, զարնուեցան, փշրուեցան : Ըսի ես ինծի, թէ հարկ է զոհարելուիլ անոր զոհադործումին համար : Հասկցաւ, բայց չըսաւ թէ իմ մտածումս էր այդ : Արհամարհե՛ց, չտեսաւ : Ու ես չէի գիտեր թէ կարելի է սիրել չարութեամբ : Ես քաղցրութեան խմոր մըն եմ, որ չի հաւատար փոթորիկին ու տատանումներուն : Չայրացայ : Չայրոյթը վնաս էր ինծի : Ինկայ բարկութեան նոպայի : Կապանքներս խորտակուած էին, ու համարձակեցայ զայն տեսնել ինձմէ փոքր : Պատկերը ալքալէս էր կազմուեւ միտքիս մէջ : Հոգիս ինկաւ ինքնախարութեան ճամբաներուն : Ինկաւ ինքնահալած մոլորականութեան : Խելագա՛ր : Ե՞ս էի սպառնացող բռնակալը : Չեմ ճանչնար զայն : Ու չեմ գիտեր թէ ո՞վ էր ան, որ փորձեց սահման դնել անոր նայուածքին ու դաշնաւոր չարութեան : Որ արհամարհեց խորիմաստ չարութիւններ, ու մոռցաւ թէ այնտե՛ղ միայն սիրոյ հիմը ամուր կը մնայ : Որ հալածուեցաւ ենթադիտակից չարժումներէ, ու ինկաւ խորխորատը խորհուրդներուն : Ու այսօր, ու այսօր կ'ուզեմ որ ըսեն ինծի թէ հարկ է իյնալ, այս մութ, անլոյս ճամբաներուն... » :

Չարունակեց : Ինկաւ մութ ճամբաներուն : (Մնացեալը յաջորդով) Մ. ԹԷՕԼԷՕԼԵԱՆ